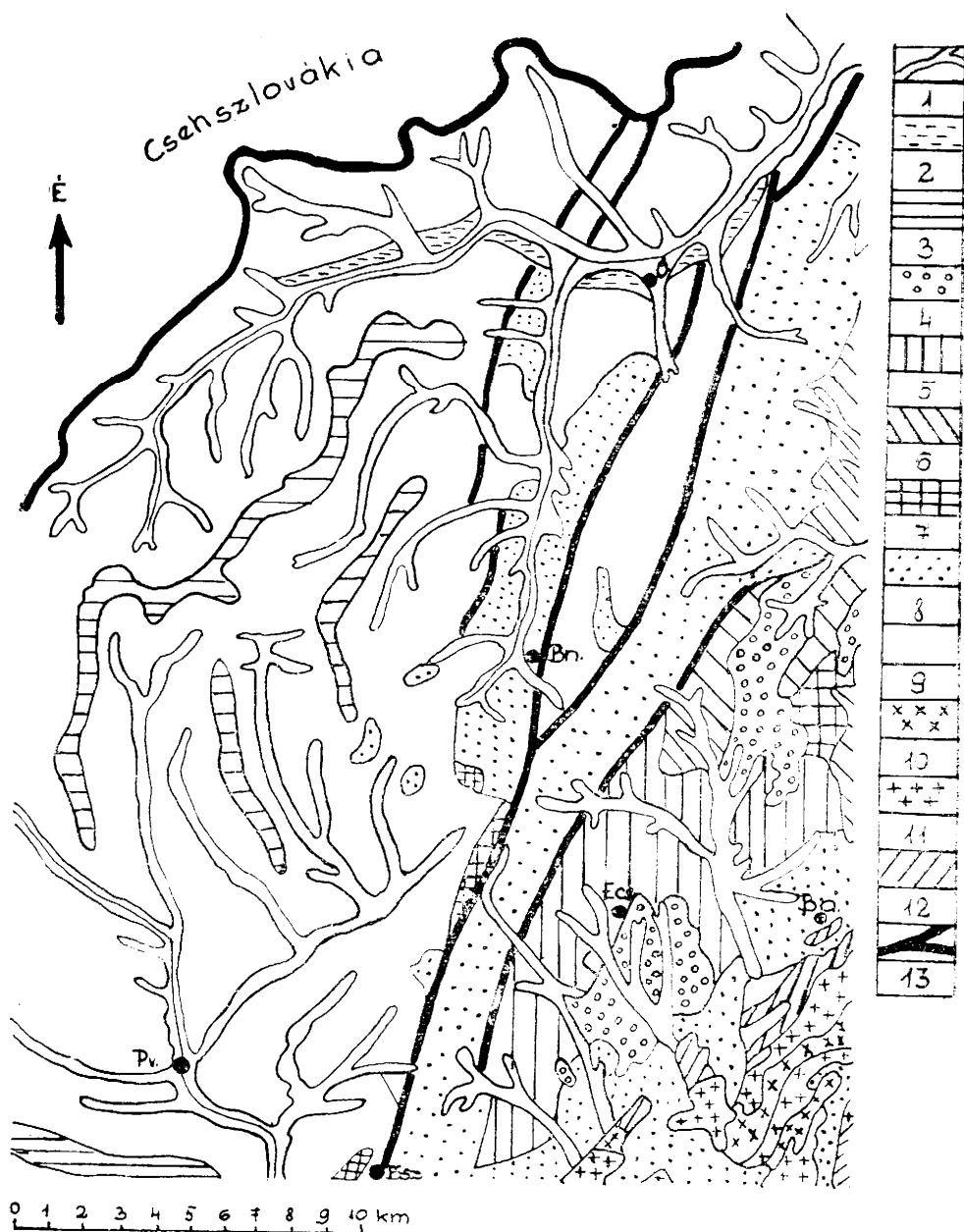

ADATOK A TARNA-VIDÉK FLÓRÁJÁHOZ

SUBA JÁNOS

Hazánknak a Tarna-vidék néven emlegetett tája, nagyjából a Tarna és az Eger-patak által közrefogott területre terjed ki, a Mátra és a Bükk hegység közötti dombvidéket foglalja magába. Magyarország területének természetes tájakra való újabb felosztása során Ózdi-hegységnek nevezik. E tájjal eddig alaposan sem földrajzilag, sem florisztikailag nem foglalkoztak. Háttérbe került a nagy tájak mellett, pedig érdekes földrajzi adottságaival, flórájának sajátos elemeivel megérdemelné, hogy önálló kis tájegységként foglalkozzunk vele. Ez a meggondolás adta meg az elhatározást ahhoz, hogy a terület flóráját a Növénytani tanszék feldolgozza. A terület D-i részének feldolgozását Juhász Lajos kartársam végzi, és sok adat áll már rendelkezésére, többek között az évkönyvben most közölt *Lysimachia thyrsoflora* L. előfordulása is. A vidék É-i részének feldolgozása az én feladatomban lett. Ennek a munkának megindításában igen sokat köszönhetek dr. Pócs Tamás tanszékvezető kartársnak, aki nemcsak elkísért a gyűjtőutakra, hanem sok hasznos tanáccsal is ellátott. A kérdéses terület térképvázlatát mellékelem, melyen főleg azokat a területeket tüntettem fel aprólékosabban, ahonnan florisztikai adatokat is közöltem (l. 1. ábra). Kelet felé az eger—putnoki vasútvonalig terjed. Több alkalommal jártunk a flóralistában említett területeken. Feltűnő a táj változatos morfológiája. Magasabb, 450—540 m-es kiemelkedések sorakoznak egymás után. Anyaguk jórészt oligocén és eocén homokkő és márga, helyenként miocén rétegekkel borítva (2. ábra). Különös figyelmet érdemelnek a homokkősziklák, melyeknek meredek, szélerodált lejtőin, sajátos homokpusztai vegetáció alakult ki (3. ábra). Éghajlati adottságaira vonatkozóan két adatot említek meg: az egyes területek évi középhőmérséklete 8—9°, az évi csapadékmennyisége 550—650 mm. A változatos felszínhez a mikroklímában mutatkozó változatosságok kapcsolódnak. Az adatok feldolgozásánál dr. Soó R.: „Mátra hegység és környékének flórája” c. flóraművét vettem figyelembe. Ebben a Tarna-vidék É-i részére vonatkozó adatok Tarnalelesz, Szentdomonkos, Erdőkövesd, Váraszó, Istenmező, Bükk-szenterzsébet, Csehi, Szucs környékét említik, Borbásnak, Lengyelnek és Vrabályinak az adatai nyomán. A !-jellel ellátott növények a Tarna-vidéken nincsenek megemlítve. Néhány növény még a Mátra flórájára nézve is új, a többi a

2. ábra: A kutatott terület földtani térképe.

ABRAMAGYARAZAT: 1. Patakmenti völgyek, öntéshozamok, iszap, agyag (holocén). 2. Kavics (felső pleisztocén). 3. Nyirok (pleisztocén). 4. Kavics, homok, agyag (középső miocén). 5. Homokos agyagmárga (középső miocén). 6. Lajtmészke, homok, agyag (középső miocén). 7. Riolit-tufa (középső miocén). 8. Homok, homokkő, kavics, agyag (alsó miocén). 9. Homok, homokkő, homokos agyagmárga (felső oligocén). 10. Diabáz, gabbro, wehrlitt (középső kréta). 11. Agyag-pala, kovapala és homokkő (középső triasz). 12. Mészke, szaruköves mészke, márga (középső triasz). 13. Jellemző törésvonalak. O = Ózd, Bn. = Borsodnádasd, Ecs. = Egercsehi, Ba. = Bélápátfalva, Bsz. = Bükkszék, Pv. = Pétervására.

3. ábra
A kőhegy málékony homokkő sziklái.

Tarna-vidék más lelőhelyén fordul elő. Az alább közölt flóralista a Tarna-vidékről készülő flóraműnek előmunkálata, melyben biotópok szerinti csoportosításban soroltam fel a növényeket. Pusztafüves lejtők, a homokkőhegyek délre néző oldalain alakultak ki

(Kőhegy, Nagykő). A homokkő málladékát, a homokpusztaihoz hasonló nyílt homokkötő vegetáció borítja.

- Agropyron intermedium (Host.) Beauv. Kőhegy.
- ! Allium flavum L. Nagykő, Kőhegy.
- Alyssum montanum L. Nagykő.
- Artemisia campestris L. Nagykő.
- Asperula cynanchia L. Nagykő.
- ! Brachypodium pinnatum (L.) Beauv. Kőhegy.
- ! Bromus squarrosus L. Kőhegy.
- ! Carex humilis Leys. Nagykő, Kőaljahegy, Kőhegy, társulásalkotó.
- Dactylis glomerata L. Kőhegy.
- ! Diplachne serotina (L.) L. K. Nagykő, Kőhegy.
- ! Festuca vaginata W. et K. Nagykő, társulásalkotó.

- ! *Geranium sanguineum* L. Kőhegy.
- Koeleria cristata* (L.) Pers. em Borb. Nagykö.
- Linaria genistifolia* (L.) Mill. Kőhegy, Nagykö.
- Melica transsilvanica* Schur. Kőhegy.
- ! *Orlaya grandiflora* (L.) Hoffm. Kőhegy.
- ! *Potentilla arenaria* Borkh. Nagykö.
- ! *Quercus pubescens* Willd. Kőhegy, Nagykö, a szukcesszió későbbi szakaszában társulásalkotó.
- ! *Sanguisorba minor* Scop. Kőhegy.
- Salvia verticillata* L. Nagykö.
- Stachis recta* L. Kőhegy, Nagykö.
- ! *Stipa capillata* L. Kőhegy, Nagykö, Kőáljahegy, társulásalkotó.
- Teucrium chamaedrys* L. Nagykö, Kőhegy.
- Teucrium montanum* L. Nagykö, Kőhegy, Kőáljahegy.
- ! *Thalictrum minus* L. Kőhegy.
- ! *Viola kitaibeliana* R. et Sch. Nagykö.

Száraz hegyi réten, legelön:

- Achillea nobilis* ssp. *neilreichii* (Kern). Jáv. Remetevölgy.
- ! *Agrostis tenuis* Sibth. Remetevölgy.
- Andropogon ischaemum* L. Kőáljahegy.
- Artemisia campestris* L. Kőáljahegy.
- ! *Bromus squarrosus* L. Kőáljahegy.
- ! *Campanula bononiensis* L. Kőáljahegy.
- Centaurea micranthos* Gmel. Remetevölgy.
- ! *Centaureum minus* Munch. Remetevölgy.
- Eringium campestre* L. Kőáljahegy.
- ! *Euphorbia rostkoviana* Hayne. Remetevölgy.
- Gypsophila muralis* L. Kőhegy tetején.
- ! *Festuca pseudovina* Hack ap Wiesb. Kőáljahegy.
- Filago arvensis* L. Kőhegy tetején.
- ! *Helianthemum ovatum* (Viv.) Dum. Remetevölgy.
- Hypericum perforatum* L. Remetevölgy.
- Juniperus communis* L. Remetevölgy, Kőáljahegy.
- Leontodon hispidus* L. Remetevölgy.
- Nepeta cataria* L. Szentdomonkos közelében.
- ! *Orlaya grandiflora* (L.) Hoffm. Kőáljahegy.
- Pimpinella saxifraga* L. Remetevölgy.
- Poa pratensis* ssp. *angustifolia* (L.) Gaud. Kőáljahegy.
- ! *Potentilla arenaria* Borkh. Kőáljahegy.
- Potentilla argentea* L. Remetevölgy.
- Scabiosa ochroleuca* L. Remetevölgy.
- ! *Rosa infesta* Kmet. (R. *Gallica* x R. *agrestis*) Kőhegy tetején.
- Senecio jacobea* L. Remetevölgy.
- Trifolium arvense* L. Remetevölgy.
- Tunica prolifera* (L.) Scop. Remetevölgy.

! *Tunica saxifraga* (L.) Scop. Kőaljahegy.
Verbascum phlomoides L. Kőaljahegy.
! *Viola canina* ssp. *montana* (L.) Hartm. Remetevölgy.
Vulpia myuros (L.) Gmel. Remetevölgy.
Xeranthemum annuum L. Kőaljahegy, Kőhegy tetején.

Patak mentén, forrás körül, vízmosásos völgyben:

Aegopodium podagraria L. Vállós-tanya, forrásláp környékén.
Alnus glutinosa (L.) Gaertn. Vállós-tanya, forrásláp.
Caltha palustris L. Vállós-tanya, forrásláp.
! *Centaurea oxilepis* (W. et Gr.) Hay. Remetevölgy.
! *Chrysosplenium alternifolium* L. Vállós-tanya, forrásláp.
! *Cirsium canum* (L.) All. Remetevölgy.
Dipsacus silvester Huds. Szentdomonkos közelében.
Epilobum hirsutum L. Remetevölgy.
Eupatorium cannabinum L. Remetevölgy.
! *Glyceria fluitans* (L.) R. Br., a nagyvölgyi patak vizében
társulásalkotó.
Leontodon automnalis L. Remetevölgy.
Linum catarticum L. Remetevölgy.
! *Physalis alkekengi* L. Szentdomonkos közelében.
! *Ranunculus lanuginosus* L. Vállós-tanya, forrásláp.
Scirpus silvathicus L. Vállós-tanya, forrásláp. Remetevölgy.
Verbena officinalis L. Szentdomonkos közelében.
Xanthium strumarium L. Szentdomonkos közelében.

Kukoricás gyomnövényei, Szentdomonkos melletti homokkódombon:

Ajuga chamaepitys (L.) Schreb.
Anagallis arvensis L.
! *Antirrhinum orontium* L.
Aristolochia clematitis L.
Centaurea cyanus L.
Chondrilla juncea L.
Convolvulus arvensis L.
! *Diploxaxis muralis* D. C.
Erodium cicutarium (L.) L'Herit.
Euphorbia esula L.
Euphorbia helioscopia L.
Falcaria vulgaris Bernh.
Heliotropium europeum L.
Hibiscus trionum L.
! *Kicxia elatine* L.
! *Kicxia spuria* L.
Lappula myositis Mnh.
Lathyrus tuberosus L.

Medicago falcata L.
Nigella arvensis L.
Raphanus raphanistrum L.
Reseda lutea L.
Nonea pulla (L.) D. C.
Scabiosa ochroleuca L.
Stachys annua L.
! Veronica persica Poir.

Arokparton, út mentén előforduló gyomnövények:

Achillea millefolium L. Szentdomonkos.
Anagallis arvensis L. Szentdomonkos.
Arctium tomentosum Mill. Szentdomonkos.
! Artemisia abrotanum L. Szentdomonkos, elvadulva.
! Aster novi-belgii L. Szentdomonkos, elvadulva.
Bidens tripartita L. Remetevölgy.
Carduus crispus L. Remetevölgy.
Daucus carota L. Szentdomonkos.
! Galinsoga parviflora Cev. Szentdomonkos.
Inula britannica L. Remetevölgy.
Juncus inflexus L. Remetevölgy.
! Lepidium densiflorum Schrad. Remetevölgy.
Malva neglecta Wallr. Szentdomonkos.
Matricaria inodora L. Szentdomonkos.
Menta longifolia (L.) Nath. „Silvestres” Remetevölgy.
Ononis hircina Jacq. Remetevölgy.
Pastinaca sativa L. Szentdomonkos.
Potentilla anserina L. Szentdomonkos.
Potentilla reptans L.
Rumex conglomeratus Murr. Remetevölgy.
! Rumex obtusifolius L. Remetevölgy.
Salvia nemorosa L. Szentdomonkos.
Salvia verticillata L. Szentdomonkos.
Scirpus silvaticus L. Szentdomonkos közelében.
Veronica anagallis-aquatica L. Remetevölgy.

Cseres-tölgyesben:

! Achillea distans W. et K. Vajdavár tetőn.
Astragalus glycyphyllos L. Futyó közorma.
Chrysanthemum corymbosum L. Futyó közorma.
Cytisus leucotrichus Schur. Futyó közorma.
! Festuca heterophylla Lam. Futyó közorma, gyepképző.
Galium aparine L. Vajdavár, a tetőn tömegesen.
! Lactuca quercina L. Vajdavár.
Lathyrus niger (L.) Bernh. Futyó közorma.

Luzula albida (Hoffm.) D. C. Futyó közorma, nagy foltokban.
Lychnis coronaria (L.) Dsr. Futyó közorma, Külsőberek hegy.
Poa nemoralis L. Futyó közorma.
Quercus cerris L. állományalkotó, Futyó közorma.
! *Quercus pubescens* Willd. Kőhegy, Nagykö.
! *Ranunculus auricomus* L. Futyó közorma.
Sedum maximum (L.) Hoffm. Futyó közorma, Külsőberek hegy.
! *Symphytum tuberosum* L. Futyó közorma.
Veronica chamaedrys L. Futyó közorma.
! *Veronica officinalis* L. Futyó közorma.
Viscaria vulgaris Bernh. Futyó közorma, Külsőberek hegy.

Gyertyános-tölgyesben:

Actea spicata L. Nagyvölgy.
Aegopodium podagraria L. Nagyvölgy.
Agrimonia eupatoria L. Remetevölgy.
! *Ajuga reptans* L. Nagyvölgy.
! *Asarum europeum* L. Nagyvölgy.
Betula pendula Roth. Nagyvölgy.
! *Calamintha officinalis* Mnch. Remetevölgy.
Campanula persicifolia L. Nagyvölgy.
Chaerophyllum aromaticum L. Remetevölgy.
Chelidonium majus L. Nagyvölgy.
Coronilla varia L. Remetevölgy.
! *Corydalis solida* (L.) Schwartz. Nagyvölgy.
Cystopteris filix-fragilis (L.) Borb. Nagyvölgy.
! *Dentaria bulbifera* L. Nagyvölgy.
! *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott. Nagyvölgy, Remetevölgy.
Galium schultesii Vest. Remetevölgy.
Galium verum Scop. Nagyvölgy.
Knautia arvensis (L.) Coult. Remetevölgy.
Luzula albida Hoffm. D. C. Remetevölgy, Nagyvölgy.
Maianthemum bifolium (L.) Schm. Remetevölgy.
! *Melampyrum biharens* Kern. ssp. *römeri* Soó Remetevölgy.
Origanum vulgare L. Remetevölgy.
Oxalis acetosella L. Remetevölgy.
! *Polygonatum multiflorum* (L.) All. Nagyvölgy.
Polypodium vulgare L. Remetevölgy.
Pulmonaria obscura Dum. Nagyvölgy, Remetevölgy.
Pulmonaria officinalis L. Remetevölgy.
! *Potentilla micrantha* Ram. Nagyvölgy.
Ranunculus ficaria L.
! *Ranunculus lanuginosus* L. Remetevölgy.
! *Sagina procumbens* L. Remetevölgy.
Solidago virga-aurea L. Remetevölgy.
! *Symphytum tuberosum* L. Nagyvölgy.

! *Veronica hederifolia* L. Nagyvölgy.
Viola silvestris Lam. Nagyvölgy.

Mezofil és acedofil gyertyános-bükkösben:

Acer pseudo-platanus L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
Actea spicata L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
! *Athyrium filix-femina* (L.) Roth. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
! *Cardamine impatiens* L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
! *Carex pilosa* Scop. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében, szálanként.
Circea lutetiana L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
Cynanchium vincetoxicum (L.) Pers. Vajdavár.
Cystopteris filix-fragilis (L.) Borb. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
! *Dentaria bulbifera* L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
! *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott. Vajdavár.
Euphorbia amygdaloides L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
Evonimus europea L. Nagyvölgy.
! *Galeopsis pubescens* Bess. Vajdavár.
Geranium robertianum L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében
Hieracium silvaticum (L.) Grufbg. Vajdavár.
Hieracium umbellatum L. Vajdavár, Remetevölgy.
Impatiens noli-tangere L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
! *Lactuca quercina* L. Vajdavár.
! *Lamium galeobdolon* (L.) Nath. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
Lathyrus vernus (L.) Bernh. Vállós-tanya körül.
Luzula albida Hoffm. D. C. Macskalyuk-hegy É-i lábánál.
Maianthemum bifolium (L.) Schlm. Vajdavár.
Melica uniflora Retz. Vajdavár.
! *Melittis grandiflora* Sm. Vajdavár.
Mycelis muralis (L.) Dum. Vajdavár.
Neottia nidus-avis (L.) Rich. Vajdavár.
Oxalis acetosella L. Nagyvölgy, Macskalyuk-hegy.
! *Paris quadrifolia* L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
! *Prenanthes purpurea* L. Vajdavár.
! *Primula elatior* (L.) Hill. em. Schreb., Vállós-tanya körül, a Nagyvölgy É-i lejtőoldalán tömegesen.
Pulmonaria obscura Dum. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
! *Pyrola rotundifolia* L. Macskalyuk-hegy É-i lábánál.
! *Ranunculus auricomus* L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
! *Ranunculus lanuginosus* L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
Salvia glutinosa L. Vajdavár.
! *Sanicula europea* L. Nagyvölgy É-i oldalvölgyében.
Sedum maximum (L.) Hoffm. Vajdavár.
! *Scrophularia vernalis* L. Macskalyuk-hegy ÉK-i lejtőjén.
Viola silvestris Lam. Nagyvölgy.